

המצוה אילולא העבירה משא"כ כזה שאפשר לקיים במקום נקי, ומוכיח כן שהרי רק בפשע אינו יוצא בדיעבד, אבל במקום שלא היה ראוי להסתפק בצוואה, אם קרא ק"ש והתפלל ונודע שהיה מקום מטונף יצא יד"ח, ואילו מדין מצוה הבאה בעבירה בכל גווני לא יצא, וע"ע בבית"ל סוס"י ע"ו שהביא דעת ח"א והפמ"ג דק"ש ותפלה במקום מטונף שאינו יוצא בדיעבד הוא מדרבנן, ולפי"ז לדבריו בשאר מצוות אפשר שלכו"ע יצא, וכל הנידון רק בברכת המזון שהוא דבר שבקדושה ממש.

ועיין בבית"ל בסימן קפ"ה שהעיר שעל ברהמ"ז פשיטא לי' שבמזיד לא יצא דברהמ"ז בא לברך השי"ת ואילו זה עובר על כי "דבר ד' בזה", והביא שדעת הרמב"ן דלא יצא בדיעבד וכמה אחרונים הכריעו לחזור ולברך ולכן במזיד נולא בפשע] חוזר ומברך. וכל זה בדברי קדושה וכמבואר ברמב"ן אבל אינו ענין לקיום מעשה מצוה.

הן אמנם הביה"ל בסימן תקפ"ח כתב וז"ל "ואפשר דהטעם דה"מטה אפרים" דכיון דצריך כוונה לצאת ידי המצוה שציונו השי"ת זה גופא חשיב דברי תורה". אבל יש לעיין דאפשר דכל זה בעושה מעשה המצוה בעצמו, אבל בשומע קול שופר ומכוין רק לצאת חיובו (ועיקר הכוונה לפני שנכנס במקום מטונף) אינו מוכרח דאסיר. ועכ"פ לענין דיעבד אפשר שלכו"ע אינו לעיכובא שלא יצא יד"ח, וכמ"ש.

ובעיקר הערת הח"א דאי אפשר לפרש דאינו יוצא משום מצוה הבאה בעבירה, דא"כ גם בשוגג אמאי יצא, עיין בשדי חמד (מערכת המם כלל ע"ז) שהביא מחלוקת אחרונים בזה לדינא, וא"כ לסוברים שבשוגג לא מיפסל משום מצוה הבאה בעבירה, א"כ יתכן לפרש דהטעם באמת מדין מצוה הבאה בעבירה, ואף דבלא"ה דייק הח"א ממשמעות הגמרא בברכות כב: דהיינו מדין "זבח רשעים תועבה" לחוד, אך יש לדחות דשם איירי לענין תפלה וכשם שבמ"ר שחשיב טינוף רק מד"ס לא גזרו בדיעבד, הי' מקום לומר שאף תפלה שמדרבנן, אין חייבין לחזור כשהתפלל במקום מטונף וע"ז אייתנין מקרא ד"זבח רשעים תועבה" דלא יצא יד"ח, ודוחק.

והרמב"ם פ"ג דק"ש ה"ב כתב דקרא ק"ש בצד המת יחזור ויקרא, וע"ש בהשגות הראב"ד שתמה למה בדיעבד לא יצא, אבל בפשוטו

הטעם משום דהוה מצוה הבאה בעבירה ושפיר פוסק הרמב"ם דלא יצא, וכ"מ בשו"ת עונג יו"ט סימן ט"ו שפירש כן, ולפי"ז נצטרך לפרש דלהרמב"ם הא דבקרא ק"ש במקום מטונף, במקום שלא היה ראוי להסתפק שיש שם צוואה, יצא יד"ח היינו או משום דס"ל דכל מצוה הבאה בעבירה בשוגג יצא יד"ח, או דבמקום שאין ראוי להסתפק הוי כאונס, ואף אם נימא דבגזול כאונס, [שלא ידע שהחפץ גזול] לא יצא, היינו משום דלא שייך שם קיום מצוה רק ע"י גזול, אבל באפשר בנקי וטעה במקום מטונף יצא. ורק בפשע הוי כמצוה הבאה בעבירה ודו"ק היטב.

אמנם ב"עמק ברכה" הביא שלדעת האגור קיום מצוה חשיב כדברי תורה ואסור לקיים מצוה לפני ברכת התורה, ולשיטתו ה"ה דאסור לקיימה במקום מטונף דחשיב כדבר שבקדושה, מ"מ לדין דנקטינן דמותר לקיים מצוה לפני ברכת התורה וכל הנידון משום הרהור של קיום המצוה, י"ל דאם רק שומע לקיים חיובו, באי אפשר בענין אחר יש לצדד דמותר וצ"ב.

שו"מ בדרכ"ת על יו"ד סימן י"ט ס"ק כ"א עמש"כ שם בשו"ע דאם בית המטבחים מטונף יברך בריחוק ד"א ואח"כ יעשה מצות השחיטה במקום מטונף, שהביא ע"ז מהעיקרי הדינים שאין לאסור קיום מצוה במקום מטונף משום דבר שבקדושה, וכן בשו"ת הלכות קטנות למהר"ם חגיז דעתו שרק לכתחלה אסור כשאפשר בענין אחר אבל בדיעבד מקיים המצוה, הרי דלא חיישינן למה שמכוין בעשיית מעשה המצוה כמשפטו משום הרהור ד"ת כיון שאין מכוין לד"ת, ואף דלביה"ל אפשר שכוונה לקיים רצון השי"ת חמיר טפי כדבר שבקדושה, י"ל שכל זה לענין לכתחלה אבל כשאי אפשר בענין אחר ומכוין רק לצאת חיובו שפיר דמי (וכע"ז בסימן פ"ה שת"ח שא"א לו והרהר בד"ת במקום מטונף אין בידו עוון והיינו כיון שאין מכוין לד"ת, וגם כאן מה שמכוין לצאת חיובו ואי אפשר בענין אחר, שפיר דמי, ולא דמי לק"ש ותפלה, וכמבואר בבית"ל יעושה"ה).

סימן רפא

שאלה: בחינוך קטן בתקיעת שופר.

קטן שהגיע לחינוך חייב בכל המצוות והיינו גם בתקיעת שופר. וגמרא מפורשת בערכיו (ב:)

